

Projekt InMor - inicjatywa budowy potencjału innowacyjnego branży morskiej w województwie zachodniopomorskim

*dr Tomasz Norek
Katedra Efektywności Innowacji
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
Uniwersytet Szczeciński*

Streszczenie

Branża morska ma istotne znaczenie dla funkcjonowania gospodarki regionu zachodniopomorskiego. W regionie działa wiele przedsiębiorstw związanych bezpośrednio czy też pośrednio z branżą morską. Są to zarówno duże firmy jak i przedstawiciele MŚP. Aktywność innowacyjna decyduje o potencjale innowacyjnym regionu i co ma zasadniczy wpływ na konkurencyjność gospodarczą całego regionu.

Celem artykułu jest przedstawienie aktualnego stanu gospodarki morskiej regionu zachodniopomorskiego ze szczególnym uwzględnieniem obszaru innowacyjności. Przedstawienie działań mających na celu budowanie potencjału innowacyjnego branży morskiej regionu zachodniopomorskiego oraz praktyczne zaprezentowanie jednej z takich inicjatyw czyli projektu InMor którego jednym z partnerów jest Uniwersytet Szczeciński.

W artykule zostaną zaprezentowane cele projektu, założenia badawcze oraz syntetycznie przedstawione wyniki podejmowanych działań mających na celu stymulację innowacyjności firm regionu.

Wstęp

Współcześnie innowacje i innowacyjność są uznawane za jeden z najbardziej progresywnych czynników rozwoju i wzrostu społeczno-gospodarczego, także w wymiarze terytorialnym, regionalnym i lokalnym. Przyjęta Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015¹, stwierdza się, że gospodarka morska ma kluczowe znaczenie w procesach rozwojowych regionu. Gospodarka morska obejmuje różnorodne dziedziny gospodarowania związane z wymianą międzynarodową drogą morską, realizowaną w obszarze działania portu morsko-rzecznego, na jego akwatorium i terytorium (żegluga morska, przemysł portowy, rybołówstwo morskie, żegluga śródlądowa, administracja morska i śródlądowa, szkolnictwo morskie, działalność naukowo-badawcza itp.). W województwie funkcjonuje wiele podmiotów gospodarki morskiej, które w większości wykształciły się na bazie istniejącej w Szczecinie bazy stoczniowej i portowej. Podmioty te zostały częściowo sprywatyzowane, jednak duże przedsiębiorstwa pozostają wciąż w większości własnością publiczną. Uwarunkowanie to w dużej części kształtuje kierunek i zakres podejmowanych działań w obszarze innowacyjnych. Niestety branża morska regionu zachodniopomorskiego przeżywa głęboki kryzys. Potwierdzają to prowadzone w regionie badania oraz publikowane na ich podstawie wskaźniki opisujące stan gospodarki regionu².

Kryzys gospodarki morskiej regionu zachodniopomorskiego pociąga konieczność podejmowania inicjatyw mających na celu poprawę takiego stanu rzeczy. W regionie podejmowane są inicjatywy mające na celu poprawę innowacyjności gospodarki oraz budowanie potencjału

¹ *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015* przyjęta przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, uchwałą z dnia 23 października 2000 r.

² W dalszej części artykułu zostanie szczegółowo scharakteryzowany aktualny stan gospodarki regionu.

innowacyjnego regionu³. Również w branży morskiej regionu zachodniopomorskiego podejmowane są takie inicjatywy. Przykładem tego może być projekt InMor realizowany przez przedstawicieli dużych firm branży morskiej regionu, przedstawicieli MŚP oraz reprezentantów nauki.

1. Aktualna sytuacja gospodarcza regionu zachodniopomorskiego w zakresie innowacyjności w obszarze gospodarki morskiej

Przemiany ustrojowo-gospodarcze w Polsce w ostatnich piętnastu latach spowodowały, że gospodarka województwa zachodniopomorskiego przeżywała okres dekonunktury i spadku aktywności. Zmalał udział województwa zachodniopomorskiego w strukturze PKB kraju, plasując go dopiero na 9 miejscu. Mimo potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej bezpośrednie inwestycje zagraniczne w regionie w 2004 roku wyniosły 101, co stanowiła zaledwie 3,2% inwestycji zagranicznych w skali kraju i dawało regionowi 10 miejsce w Polsce. Nastąpiła wyraźna zmiana profilu gospodarczego w regionie województwa zachodniopomorskiego. Znaczenie gospodarki morskiej drastycznie zmalało, duże przedsiębiorstwa regionu przeszły procesy restrukturyzacji, a na znaczeniu zyskały przedsiębiorstwa małe i średnie które stanowią obecnie ponad 99% podmiotów gospodarczych w regionie⁴. Wzrosło znaczenie sektora usług w regionie. Zwiększyła się liczba uczelni wyższych i studentów, jednak transfer wiedzy i technologii między sektorem naukowo-badawczym a praktyką gospodarczą pozostał na bardzo niskim poziomie.

Konkurencyjność regionu jest w dużym stopniu determinowana poziomem jego innowacyjności⁵. Tymczasem jak wskazują badania przeprowadzone w ramach przygotowywania „Regionalnej Strategii Innowacyjności w Województwie Zachodniopomorskim” (RISP-WPR)⁶ sektor gospodarki morskiej znajduje się w fazie ostrego kryzysu. Jedną z podstawowych przyczyn takiego stanu rzeczy jest niski poziom innowacyjności w gospodarce morskiej regionu zachodniopomorskiego. Przykładem może być między innymi poziom ogólnych wydatków w województwie zachodniopomorskim na działalność B+R w relacji do PKB. W regionie zachodniopomorskim wskaźnik ten wynosi 0,27% (przy średniej krajowej 0,65% i 2% w Unii Europejskiej), co daje województwu 11 pozycję na 16 możliwych (dane z 2003)⁷. Na 11 miejscu w kraju lokują województwo zachodniopomorskie również inne wskaźniki innowacyjności: liczba zatrudnionych przy działalności B+R, nakłady na działalność B+R w przeliczeniu na jednego mieszkańca (53 zł w zachodniopomorskim przy średniej krajowej równej 120 zł) czy liczba wynalazków zgłoszonych do Urzędu Patentowego⁸.

W regionie brak jest sprawnie działających jednostek i organizacji których zadaniem jest tworzenie i transfer technologii⁹. Powoduje to, że województwo zachodniopomorskie zajmuje ostatnie miejsce w kraju pod względem udziału prac rozwojowych w wydatkach na B+R. Podobnie niekorzystny jest udział środków przeznaczanych przez przedsiębiorstwa regionu na finansowanie nauki, wynoszący 0,6% przy średniej krajowej 9,9%.

Inną poważną przyczyną kryzysu gospodarki morskiej jest brak współpracy pomiędzy firmami branży w regionie. Badania prowadzone w ramach RISP-WPR wskazują, że z ogólnej liczby MŚP

³ Przykładem takich działań może być między innymi powołanie Zachodniopomorskiego Klastra Chemicznego.

⁴ Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007 – 2013, s. 24

⁵ Polityka regionalna i innowacje w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa zachodniopomorskiego, P. Niedzielski, I. Jaźwiński

⁶ Regionalna Strategia Innowacyjności w Województwie Zachodniopomorskim została opracowana w ramach projektu „Analiza, opracowanie i doskonalenie regionalnej strategii innowacyjności w regionie zachodniopomorskim we współpracy z RITTS – regionu Neubrandenburg/Greifswald w Niemczech oraz krajowymi i międzynarodowymi ekspertami” w styczniu 2005.

⁷ Stan innowacyjności w województwie zachodniopomorskim na tle innych regionów europejskich – ekspertyza wykonana dla celów projektu „Analiza, opracowanie i doskonalenie regionalnej strategii innowacyjności w regionie zachodniopomorskim...”, sierpień 2004

⁸ Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007 – 2013, s. 26

⁹ W regionie działa Polska Platforma Transportu Wodnego lecz dla branży morskiej regionu jest to niewystarczające

współpracujących z czterema największymi przedsiębiorstwami regionu (w tym dwoma z branży morskiej) tylko 15% jest z regionu zachodniopomorskiego¹⁰.

Niska innowacyjność oraz brak współpracy między firmami branży morskiej regionu zachodniopomorskiego powodowane są między innymi poprzez:

- wysoki koszt aktywizacji działalności innowacyjnej (bariery kapitałowe)¹¹,
- niedostateczny przepływ informacji o możliwych źródłach finansowania nowych technologii,
- brak odpowiedniej wiedzy o innych podmiotach branży morskiej, ich potrzebach i ofertach,
- niewystarczające zaufanie w kontaktach biznesowych,
- trudności z określeniem własnych potrzeb technologicznych,
- brak wiedzy wśród MŚP o zapotrzebowaniu dużych firm na technologię, materiały i komponenty do budów i remontów statków,
- brak wiedzy wśród przedsiębiorstw gospodarki morskiej o badaniach prowadzonych przez jednostki B+R województwa zachodniopomorskiego,
- niewystarczające wsparcie finansowe i organizacyjne ze strony instytucji okołobiznesowych dla przedsiębiorstw gospodarki morskiej (ograniczony dostęp do źródeł finansowania działalności badawczo rozwojowej).

Opisywany niski poziom innowacyjności gospodarki morskiej regionu należy uznać za duże zagrożenie przyszłej pozycji ekonomicznej regionu.

Z kolei znaczenie gospodarki morskiej dla regionu podkreśla „Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015”, w której stwierdza się, że gospodarka morska ma kluczowe znaczenie w procesach rozwojowych regionu. Jak wynika z badań¹² gospodarka morska jest jednym z obszarów, który na poziomie województwa posiada szczególny potencjał innowacyjnego rozwoju. Historycznie uwarunkowana integracja sektora morskiego z regionem, stanowią podstawę funkcjonowania wielu firm związanych z tą działalnością. Na terenie województwa zachodniopomorskiego w branży morskiej działa kilka dużych przedsiębiorstw oraz wiele firm średniej i małej wielkości, których funkcjonowanie decyduje w znacznym stopniu o poziomie rozwoju gospodarczym regionu.

2. Inicjatywy i działania na rzecz podniesienia innowacyjności i współpracy w obszarze gospodarki morskiej w regionie zachodniopomorskim

Zdiagnozowany niski stan innowacyjności sektora gospodarki morskiej oraz niski poziom powiązań pomiędzy podmiotami w nim funkcjonującymi na terenie województwa zachodniopomorskiego¹³ zdeterminował konieczność podjęcia aktywnych działań likwidujących wymienione bariery, mających pobudzić działalność podmiotów morskich w zakresie innowacyjności. Celem tych działań powinno być wsparcie przy tworzeniu ścisłych powiązań między tymi podmiotami, poprzez budowanie sieci współpracy, wypracowanie w tym zakresie rozwiązań systemowych. Dostrzega się także potrzebę utworzenia klastra¹⁴ morskiego w regionie, na forum

¹⁰ *Badanie wpływu największych firm województwa zachodniopomorskiego na regionalne MŚP* ekspertyza wykonana dla celów projektu „Analiza, opracowanie i doskonalenie regionalnej strategii innowacyjności w regionie zachodniopomorskim...”, Szczecin, sierpień 2004.

¹¹ Uwarunkowania innowacyjności jako źródła rozwoju przedsiębiorstw na przykładzie województwa zachodniopomorskiego, Management Forum 2020 Nowoczesne koncepcje i metody zarządzania strategicznego, Małgorzata Brojak Trzaskowska

¹² *Stan innowacyjności...*, op. cit.; *Badanie wpływu...*, op. cit.

¹³ Badania prowadzone w ramach RSIP_WPR wskazują, że z ogólnej liczby MŚP współpracujących z czterema największymi przedsiębiorstwami regionu (w tym dwoma z branży morskiej) tylko 15% jest z regionu zachodniopomorskiego.

¹⁴ Według definicji M. Portera **klaster** (ang. cluster – grono, kiść, wiązka, zlepek) jest to sieć wzajemnie powiązanych podmiotów skupionych geograficznie, wyspecjalizowanych dostawców (w tym dostawców usług), przedsiębiorstw z powiązanych sektorów i branż oraz instytucji otoczenia gospodarczego (ośrodków

którego podmioty mogłyby przedstawiać własne interesy i wypracowywać wspólne stanowisko w kwestii rozwoju branży.

Jakość relacji pomiędzy podmiotami systemu innowacyjnego jest szczególnie istotna dla podnoszenia konkurencyjności regionów. Polityka rozwoju regionalnego oparta na współpracy przyczynia się do podnoszenia jakości życia ludności, wzrostu przedsiębiorczości, a także wzmacnia pozycję regionu. Słabość układu przesuwają natomiast region na peryferia gospodarcze. Dlatego na znaczeniu przybiera idea formowania klastrów gospodarczych, które dzięki tworzeniu stałych, zorganizowanych powiązań między podmiotami gospodarczymi wpływają na integrację działania na rzecz innowacyjności oraz efektywną budowę potencjału innowacyjnego regionu.

Klasy zostały zdiagnozowane jako najlepiej stymulujące współpracę w regionie, która przekłada się na konkurencyjność i innowacyjność regionów, a przez to funkcjonujących w ich strukturach podmiotów. Tworzenie klastrów jest szczególnie istotne dla rozwoju regionów o relatywnie niższym poziomie konkurencyjności. Wspomagają one wykorzystanie szans związanych z procesem globalizacji, a przez to przyczyniają się do generowania postępu gospodarczego, którego następstwem jest postęp społeczny i wzrost ogólnego dobrobytu.

Najważniejszymi kierunkami działań na rzecz budowy potencjału innowacyjnego regionu zachodniopomorskiego powinny być:

- poprawa świadomości innowacyjnej realizowana poprzez upowszechnianie dostępu do informacji o zasobach innowacyjnych regionu oraz rozwój systemu edukacji kreującej aktywność i przedsiębiorczość,
- stworzenie warunków do rozwoju w regionie rynku (systemu wymiany informacji) technologii i innowacji,
- rozwój systemu wsparcia działań innowacyjnych realizowanych w regionie.

Szansą dla realizacji wskazanych kierunków działań i co za tym idzie dla poprawy istniejącego stanu rzeczy jest wykorzystanie unijnych środków pomocowych z funduszy strukturalnych i realizacją projektów mających na celu pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki regionu¹⁵.

Dodatkową szansą dla rozwoju regionalnego jest bliskość regionów rozwiniętych gospodarczo (Niemcy, Szwecja, Dania), która może przyczynić się do wzrostu konkurencyjności regionu poprzez podniesienie innowacyjności.

3. Projekt InMor – inicjatywa na rzecz budowy potencjału innowacyjnego i współpracy między przedsiębiorstwami branży morskiej w regionie zachodniopomorskim

Przykładem takiego wspólnego działania na rzecz poprawy stanu gospodarki morskiej w regionie zachodniopomorskim może być projekt „**Innowacyjność i współpraca siłą gospodarki morskiej regionu**” (**InMor**). Projekt jest współfinansowany w 75% ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i w 25% z Budżetu Państwa. Instytucją wdrażającą dla projektu InMor jest Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego. Wniosek o dofinansowanie został złożony w imieniu partnerów przez Stocznię Szczecińską Nowa Sp. z o.o. w dniu 14.03.2005. Będzie on realizowany w okresie od stycznia 2006 do marca 2008. Partnerami realizującymi projekt InMor są:

1. Stocznia Szczecińska Nowa Sp. z o.o. (koordynator projektu),
2. Szczecińska Stocznia Remontowa Gryfia S.A.,
3. Porta Styl sp. z o.o.,
4. Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście,
5. Politechnika Szczecińska,
6. Akademia Morska w Szczecinie,
7. Uniwersytet Szczeciński.

badawczych, uczelni wyższych, izb handlowych, itd.) wzajemnie ze sobą konkurujących oraz współpracujących. Por. M.E. Porter: *Strategia konkurencji. Metody analizy sektorów i konkurentów*. PWE, Warszawa 1992.

¹⁵ Udział województwa zachodniopomorskiego w środkach pomocowych pochodzących z UE w latach 2004-2006 oraz ich szczegółowa analiza przedstawia *Regionalny Program Operacyjny.....*, s. 57

Dobór partnerów realizujących projekt jest gwarantem reprezentacji w projekcie przedstawicieli różnych środowisk zainteresowanych branżą morską w regionie: dużych przedsiębiorstw, MŚP oraz wyższych uczelni.

Głównym celem projektu jest „**podniesienie konkurencyjności regionu zachodniopomorskiego w zakresie wdrożeń rozwiązań innowacyjnych w gospodarce morskiej poprzez budowę systemu komunikacji i współpracy przedsiębiorstw gospodarki morskiej sfery badawczo-rozwojowej instytucji wsparcia**”. Priorytetowymi zadaniami projektu są zdiagnozowanie istniejącej sytuacji w obszarze innowacyjności przedsiębiorstw branży morskiej regionu, dostarczenie platformy wymiany informacji oraz propagowanie korzyści współpracy między firmami branży morskiej regionu. Przyjęte priorytety są realizowane poprzez podejmowanie następujących działań:

- przeprowadzenie badań identyfikujących aktualny stan innowacyjności branży morskiej regionu oraz określających możliwości współpracy i transferu innowacji,
- organizację konferencji otwierającej, informującej o celach projektu, zakresie i harmonogramie prac oraz konferencji zamykającej której celem będzie podsumowanie i ocena projektu.
- organizację giełd kooperacyjnych dla firm branży morskiej regionu,
- organizację spotkań informacyjnych, spotkań w siedzibie partnerów oraz konferencji stymulujących współpracę w zakresie rozwoju innowacji wśród podmiotów związanych z gospodarką morską w regionie
- budowa internetowej bazy danych, zawierającej aktualne informacje związane z realizacją projektu. ale także oferty technologiczne, oferty współpracy, informacje o możliwościach finansowania projektów oraz forum dyskusyjne.

Głównym efektem realizacji projektu InMor będzie budowa potencjału innowacyjnego branży morskiej regionu zachodniopomorskiego. Efekt ten zostanie osiągnięty dzięki osiągnięciu kluczowych umiejętności w pozyskiwaniu środków na działalność innowacyjną przez lokalne podmioty związane z branżą morską, co umożliwi finansowanie wielu inwestycji w tym obszarze, wzmocnienie gospodarki morskiej w regionie, a przez to poziomu rozwoju gospodarczego regionu. Realizacja celów projektu ma za zadanie zwiększenie motywacji do współpracy i wzajemnego zaufania, a także nawiązania strategicznych kontaktów między dużymi przedsiębiorstwami, podmiotami MŚP oraz instytucjami naukowo-badawczymi w regionie.

Projekt przewidywał przeprowadzenie ośmiu badań – z czego siedem stanowiły badania Partnerów realizujących projekt, a jedno dotyczy małych i średnich przedsiębiorstw związanych z gospodarką morską w województwie zachodniopomorskim – w ramach tego etapu przewidziano przebadanie minimum stu przedsiębiorstw MŚP regionu. Podstawowym celem badań było określenie możliwości współpracy i transferu technologii między dużymi przedsiębiorstwami, sektorem MŚP, instytucjami badawczo-rozwojowymi oraz instytucjami wsparcia. Głównym zadaniem badawczym było określenie bieżącej sytuacji branży morskiej regionu w zakresie innowacyjności, określenie barier współpracy oraz wskazanie obszarów, w których współpraca mogłaby przynieść korzyści firmom regionu. Drugim zadaniem jest określenie stanu innowacyjności badanych podmiotów oraz możliwości wymiany rozwiązań innowacyjnych pomiędzy różnymi podmiotami branży morskiej - określenie podaży i popytu na rozwiązania innowacyjne.

Wyniki badań zostały zebrane w 8 recenzowanych raportach badawczych i są dostępne na stronie internetowej projektu (www.inmor.ssn.pl). Wyniki badań były również przedstawiane w publikacjach naukowych poświęconych innowacyjności regionalnej¹⁶.

Przeprowadzone badania umożliwiły diagnozę bieżącej sytuacji, w tym mocnych i słabych stron funkcjonowania badanych podmiotów oraz określenie obszarów, w których podjęta w przyszłości współpraca może przyczynić się do podniesienia innowacyjności całej gospodarki regionalnej. Identyfikacja barier współpracy i rozwoju wykazała potrzebę podjęcia zmian mających na celu zwiększenie potencjału innowacyjnego regionu. Na podstawie badań zostały sporządzone raporty oraz

¹⁶ Por. Niedzielski p., Downar W., Rychlik K. Innowacyjność sektora gospodarki morskiej w regionie zachodniopomorskim – stan obecny i perspektywy na przyszłość, Konferencja Naukowa Działalność innowacyjna przedsiębiorstwa w warunkach globalnych, Toruń, kwiecień 2007

ekspertyzy określające w sposób kompleksowy diagnozę sytuacji sektora morskiego w województwie zachodniopomorskim, potencjalne obszary współpracy pomiędzy tymi podmiotami oraz szanse i możliwości utworzenia klastra morskiego oraz platformy technologicznej w regionie.

Wyniki badań realizowanych w ramach projektu InMor dostarczyły także niezbędnych informacji do organizacji giełd kooperacyjnych, które były formą spotkań dużych firm z przedstawicielami MŚP branży morskiej regionu zachodniopomorskiego. Giełdy kooperacyjne realizowane w formie dwustronnych rozmów (tzw. *B2B meetings*) są uznawane za jedną z najefektywniejszych form nawiązywania kontaktów biznesowych a ich realizacja wspierana jest przez Komisję Europejską. Giełdy organizowane w ramach projektu InMor miały za zadanie służyć jako katalizator pozwalający uczestnikom na zainicjowanie nowych kontaktów biznesowych, wymianę doświadczeń, transfer technologii czy w końcu zapoczątkować realizację wspólnych przedsięwzięć.

W dwóch zorganizowanych w ramach projektu InMor giełdach kooperacyjnych wzięło udział 54 przedsiębiorstwa branży morskiej regionu oraz przeprowadzono ponad 100 dwustronnych spotkań biznesowych. W ramach giełd kooperacyjnych przedsiębiorstwa branży morskiej regionu miały możliwość zaprezentowania swoich osiągnięć w obszarze szeroko pojętej innowacyjności.

Na obecnym etapie realizacji projektu trudno oceniać efektywność przeprowadzonych spotkań – przeprowadzona po zakończeniu projektu ocena pozwoli ustalić realne efekty podjętych w ramach giełd inicjatyw gospodarczych.

Ostatnim elementem realizacji projektu było uruchomienie internetowego portalu informacyjnego projektu. Portal zawiera bazę danych w której są umieszczane kierowane do małych i średnich przedsiębiorstw oferty technologiczne, oferty współpracy oraz informacje o możliwościach finansowania projektów. Portal udostępnia użytkownikom forum dyskusyjne za pośrednictwem którego zainteresowani mogą wymieniać informacje, opinie i uwagi na tematy związane z branżą morską regionu zachodniopomorskiego o także informacyjnych mechanizm newsletterów przekazujących najnowsze informacje o wydarzeniach w projekcie oraz wydarzeniach związanych z branżą morską. Jako jeden ze wskaźników projektu został przyjęty licznik odwiedzin internetowej strony informacyjnej projektu. Wskaźnik ten został ustalony na 5000 odwiedzin w trakcie trwania projektu. W chwili obecnej licznik odwiedzin portalu przekroczył 20 000. Świadczy to o bardzo dużym zainteresowaniu projektem przedsiębiorców oraz o potrzebie wymiany informacji o działalności innowacyjnej w branży morskiej regionu zachodniopomorskiego.

Jednym z najważniejszych efektów realizacji projektu InMor będzie utworzenie podwalin klastra morskiego w regionie zachodniopomorskim, który jest priorytetowym obszarem zabiegów wielu przedsiębiorstw gospodarki morskiej regionu. W ramach prac prowadzonych w projekcie przygotowano ekspertyzę¹⁷ oraz opinię prawną opisującą możliwość powołania zachodniopomorskiego klastra morskiego. Przygotowana ekspertyza jednoznacznie wskazuje, że utworzenie sieci współpracy w województwie jest konieczne ze względu na potrzebę podejmowania wspólnych działań na rzecz rozwoju branży morskiej. W szczególności wśród działań tych wymienia się wspólny lobbing na rzecz branży, ochronę własnych interesów na szczeblu regionalnym i krajowym, a także podejmowanie wspólnych przedsięwzięć i inwestycji, transfer innowacji (w tych nowych technologii i najlepszych praktyk), wzajemna wymiana informacji, co pozwoli regionalnym przedsiębiorstwom gospodarki morskiej na wypracowanie dobrej pozycji konkurencyjnej na rynku krajowym oraz międzynarodowym. Efektywność takiej form współpracy między przedsiębiorstwami potwierdzają przykłady klastrów morskich w Europie, Azji i Stanach Zjednoczonych oraz przykłady funkcjonowania klastrów zrzeszających przedsiębiorstwa innych branż.

Wykonana ekspertyza zwraca uwagę także na potencjalne zagrożenia przy tworzeniu i funkcjonowaniu klastra, którymi przede wszystkim są:

- brak krytycznej analizy właściwości klastra w aspekcie kompetencji wnoszonych przez firmy w nim uczestniczące,
- nieefektywna organizacja w firmach uczestniczących w klastrze,
- rozproszone interakcje z potencjalnymi rynkami i klientami,

¹⁷ Regionalny Zachodniopomorski Klaster Morski – tło, założenia, rekomendacje, ekspertyza wykonana w ramach projektu InMor, Politechnika Szczecińska grudzień 2007. Autorzy: M. Taczała, M. Trzeciak, T. Jastrzębski.

- brak planowania perspektywicznego i planów działań alternatywnych,
- nienadążanie uczestników klastra i ich personelu za innowacjami technologicznymi.

Na bazie wykonanej ekspertyzy w ramach projektu InMor podjęto również działania mające na celu przygotowanie wniosku o dofinansowanie ze środków unijnych działań prowadzących do realnego powołania klastra morskiego w regionie zachodniopomorskim.

Wszystkie informacje o projekcie, aktualnym stanie realizacji prac, datach planowanych spotkań i giełd kooperacyjnych można znaleźć na internetowej stronie projektu: www.inmor.ssn.pl. Ponadto ze strony można pobrać opracowane w formie raportów wyniki badań zrealizowanych w ramach projektu InMor oraz prezentacje pozostałych projektów realizowanych przez partnerów. Zarejestrowani użytkownicy otrzymują dostęp do newsletterów, forum dyskusyjnego oraz bazy danych ofert technologicznych.

4. Podsumowanie

Budowanie regionalnego potencjału innowacyjnego ma duże znaczenie dla kształtowania możliwości rozwoju funkcjonujących na jego terenie podmiotów gospodarczych. Działania mające na celu budowę innowacyjnego potencjału regionu mogą przyjmować bardzo różne formy, angażować różnorakie podmioty i mogą być finansowane z szerokiego wachlarza źródeł. Przykładem inicjatywy mającej na celu podjęcie działań umożliwiających poprawę innowacyjności regionu zachodniopomorskiego jest realizacja projektu InMor. W projekcie tym położono główny nacisk na identyfikację aktualnego stanu innowacyjności i współpracy firm branży morskiej regionu, wykazanie barier ograniczających tę współpracę oraz praktyczną próbę ich likwidacji.

Ekspertyz sporządzone w wyniku przeprowadzonych badań jednoznacznie wykazały, że szeroka współpraca na forum regionalnym jest jednym z podstawowych czynników wzmacniający pozycję konkurencyjną regionu i budujących jego potencjał gospodarczy. Kooperacja przedsiębiorstw regionu pozwala na osiągnięcie efektu synergii, czego rezultatem jest wzrost wartości uzyskiwanej przez wszystkich powiązanych ze sobą partnerów. Formalizacją działań kooperacyjnych będzie powołane zachodniopomorskiego klastra morskiego skupiającego firmy branży morskiej regionu. Efektywność takich form współpracy potwierdzają przykłady klastrów morskich w Europie, Azji i Stanach Zjednoczonych oraz przykłady funkcjonowania klastrów zrzeszających przedsiębiorstwa innych branż.

Projekt InMor jest również przykładem podjęcia szerokiej współpracy między firmami i instytucjami o różnym charakterze a także praktycznego wykorzystania środków unijnych do poprawy innowacyjności regionalnej. Należy mieć na uwadze, że polityka unijna w zakresie dofinansowania działań innowacyjnych opiera się na realizacji Strategii Lizbońskiej, która wyznacza ramy działań mających na celu wzrost konkurencyjności gospodarki europejskiej w stosunku do rozwiniętych gospodarek Stanów Zjednoczonych oraz Japonii. Sektor morski z całym podłożem historycznym jest ważnym ogniwem gospodarki europejskiej i z tego względu troska o jego rozwój ma szczególne znaczenie dla pozycji konkurencyjnej Starego Kontynentu.

Literatura

- *Badanie wpływu największych firm województwa zachodniopomorskiego na regionalne MŚP* ekspertyza wykonana dla celów projektu „Analiza, opracowanie i doskonalenie regionalnej strategii innowacyjności w regionie zachodniopomorskim...”, Szczecin, sierpień 2004
- Brodzicki T, Szulika S., Tamowicz P.: *Polityka wspierania klastrów*. Niebieskie Księgi 2004/ rekomendacje nr 11, IBnGR, Gdańsk 2004
- Enright M.: *Why Local Clusters are the Way to Win the Game*, World Link, Volume 5 1992
- Grycuk A: *Koncepcje Gron w teorii i praktyce*, Organizacja i Zarządzanie nr 3/2003
- M.E. Porter: *Strategia konkurencji. Metody analizy sektorów i konkurentów*. PWE, Warszawa 1992
- *Regionalna Strategia Innowacyjności w Województwie Zachodniopomorskim* została opracowana w ramach projektu „Analiza, opracowanie i doskonalenie regionalnej strategii innowacyjności w

regionie zachodniopomorskim we współpracy z RITTS – regionu Neubrandenburg/Greifswald w Niemczech oraz krajowymi i międzynarodowymi ekspertami” w styczniu 2005

- *Stan innowacyjności w województwie zachodniopomorskim na tle innych regionów europejskich* – ekspertyza wykonana dla celów projektu „Analiza, opracowanie i doskonalenie regionalnej strategii innowacyjności w regionie zachodniopomorskim...”, sierpień 2004
- „*Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015*” przyjęta przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego, uchwałą z dnia 23 października 2000 r.
- *Aktualny stan i postulowane obszary innowacyjności i współpracy w Zarządzie Morskich Portów Szczecin i Świnoujście (ZMPSiŚ)*, raport z badań przeprowadzony w ramach projektu InMor, Szczecin, listopad 2006
- *Aktualny stan i postulowane obszary innowacyjności i współpracy w Szczecińskiej Stoczni Remontowej Gryfia S.A.*, raport z badań przeprowadzony w ramach projektu InMor, Szczecin, grudzień 2006
- *Aktualny stan i postulowane obszary innowacyjności i współpracy w Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. Z o.o.*, raport z badań przeprowadzony w ramach projektu InMor, Szczecin, grudzień 2006
- *Regionalny Zachodniopomorski Klaster Morski – tło, założenia, rekomendacje*, ekspertyza wykonana w ramach projektu InMor, Politechnika Szczecińska grudzień 2007.
- Niedzielski P., Downar W. , Rychlik K., *Innovativeness of maritime sector companies in the Westpomeranian Region*, In: K. Piech (ed.), *Knowledge and innovation processes in Central and East European economies*, The Knowledge & Innovation Institute, Warszawa 2006
- Niedzielski P., Jaźwiński I., Absorpcja i dyfuzja innowacji jako czynnik intensyfikujący rozwój regionalny, *Zeszyty Naukowe WSZ „Oeconomicus” PTE w Szczecinie „Gospodarka – rozwój i zmiany”* 2002, nr 2